

Juryns motivering:

En kort, socialrealistisk inblick i två vänner och arbetskamraters liv. Den vardagliga konversationen om arbete och stundande livsval där ork, medel och möjlighet saknas, vittnar om vänskapen dem emellan. En liten motståndshandling figurerar - att snacka skit om chefen.

En berättelse om vemod

Över ett litet svart bord med plastfernissa på McDonalds hukar sig två kvinnor, båda iklädda svarta höstjackor. Deras röda kinder skvallrar om att de alldeles nyligen befann sig ute i höstvädret. Den ena rör surmulet om i kaffet, medan den andra blickar ut genom fönstret och biter förstrött på naglarna. Vad hon tittar på vet man inte säkert, det kan vara Slussens eviga ombyggnad, vattnet och husen på andra sidan, eller den enda fiskmåsen som vågade sig ut i kylan och som nu letar febrilt efter tappade matrester. Hennes blick ter sig väldigt ofokuserad, med ett ansiktsuttryck som för övrigt vittnar om att tankarna befinner sig långt, långt borta. Ingen av dem verkar särskilt brydd över det höga sorlet av röster, som om det lilla, kladdiga bordet innefattar de båda i en annan värld dit bruset inte når. Den första kvinnan har slutat att röra om kaffet, hon tar en försiktig klunk medan hon blundar och ställer resolut ner koppen. Hon säger, lugnt men bestämt,

”Jag tänker säga upp mig. Det tänker jag, faktiskt. Jag står inte ut en sekund längre.”

Hennes bordskamrat sliter försiktigt bort blicken från fönstret med en aning skeptiskt uttryck. Hon slickar på läpparna där ett roat leende hotar att bryta fram. Efter en uppgiven suck svarar hon,

”Jaså? Menar du allvar nu, eller är det som vanligt; ett tomt hot?”

”Det är inte ett hot längre, det är ett faktum. Jag ska sluta.”

Svaret kom rappt, som om det hade väntat tålmodigt på tungan för att kasta sig ut vid rätt signal. Ett svagt leende sprider sig över den andra kvinnans ansikte, hon kan inte längre tygla sina ansiktsmuskler. Man kan dessutom ana en gnutta sarkasm i hennes röst när hon svarar,

”Då önskar jag dig all lycka till.”

”Var inte dryg. Du kan ju också sluta, så kan vi ju vara arbetslösa tillsammans.”

Hon tittar på sin väninna med en uppmuntrande blick, men möts bara av misstro och ett glädjelöst skratt. Att tålmodet är försvunnet råder det inga tvivel om.

”Äh, var inte dum. Bara drick ditt kaffe så vi kan gå härifrån, du vet ju vad jag tycker om snabbmatskedjor.”

Hennes vänstra hand rör sig omedvetet, men beskyddande, till höger underarm, där den nu vilar. Fastän hon själv inte märkte denna besynnerliga rörelse, har den inte undgått hennes bordskamrat.

”Du måste verkligen släppa det där nu, det är ju fan flera år sedan du arbetade här; brännskadan kan omöjligt göra ont fortfarande. Och försök inte att byta ämne, Lisbeth. Varför säger du inte upp dig du med? Du gillar ju inte heller chefen, eller vad han, du vet, *håller på med.*”

”Jag försökte inte alls att byta ämne.”

Men efter det låter kvinnan vid namn Lisbeth konversationen falla. Hennes blick fastnar på en spricka i bordets fernissa. Hon fingrar på sprickan som om hon inget hellre vill veta allt om den, hur lång och hur djup den är, hur den kom till och varför. Väninnan dricker återigen en skvätt kaffe och väntar tålmodigt på ett svar. Men det verkar som att svaret aldrig kommer att komma, hennes ansiktsuttryck vittnar om en inre strid; ska hon mana fram ett svar? Hon tuggar lite på läppen innan hon bryter tystnaden.

”Hallå? Jorden anropar Lisbeth!”

Med ett hastigt ryck med huvudet riktas nu blicken mot väninnan, sprickan är glömd och svaret kommer som en fräsning.

”För att jag inte orkar att börja plugga igen, så då måste man jobba. Jag är inte *dum* nog att säga upp mig från ett relativt bra betalt jobb, som dessutom inte kräver mer än en gymnasieutbildning.”

Med det faller tystnaden som ett lock över dem. De låter bordets skyddsbubbla försvinna och möts av bruset av middagsrusningen. Kvinnorna undviker varandras irriterade blickar och det svalnade kaffet dricks snabbt upp. De ställer sig upp och skjuter in stolarna, knappt har de hunnit från bordet innan det övertas av en stressad pappa och hans två små barn.

Mannen nickar tacksamt mot väninnorna medan barnen kastar sig över sina hamburgare. Sida vid sida går de ut ur restauranten, den ena tar förstrött på sig ett par vantar medan den andra rättar till halsduken. Tvekande står de

precis innanför dörrarna; ska de verkligen lämna värmen? Med en tapper ansats kastar de sig ut i mörkret.

Ilskan och irritationen kyls av och försvinner när de möter det barska vintervädret. Deras blickar möts i en ömsesidig förståelse, en uttalad ursäkt behövs inte, den skulle bara vara överflödig. Den ena puffar den andra tillgivet med armbågen. Men det goda humöret försvinner raskt när kylan har letat sig in under kapporna och de försöker begrava så mycket som möjligt av ansiktet i kragen. Omedvetet ökar de takten tills de kommer till tunnelbanan. Dörrarna öppnas och tar med lite av värmen ut. Det varma ljuset från gatlamporna dansar över deras ansikten när de möter varandras blickar en sista gång. Men de förblir tysta, ingen av dem vet vad som behöver bli sagt. Istället möts de i en omfamning. Innan de tar avsked säger den första,

”Chefen är ändå ett jävla pervo.”

Sedan försvinner hon i folkvimlet på väg uppför Götgatan. Hennes kvarvarande väninna tittar bestört efter henne. Till sist går hon in i värmen i tunnelbanan.

Elaine Wegerman Wall (Hederspris Novellprisfesten 2019)